

Από τις διατάξεις των άρθρων 1, 2, 3 και 4 του ν. 2121/1993, συνάγεται ότι το έργο, ως πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης και επιστήμης που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή προσιτή στις αισθήσεις, προστατεύεται από την πνευματική ιδιοκτησία. Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται με τη δημιουργία του έργου από το δημιουργό και περιλαμβάνει ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα, το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του έργου (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού του δεσμού προς το έργο (ηθικό δικαίωμα). Τα δύο ως άνω δικαιώματα περιλαμβάνουν τις εξουσίες που απαριθμούνται, ενδεικτικά, στα άρθρα 3 και 4 του ν. 2121/1993. Ειδικότερα, το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στον δημιουργό, εκτός των άλλων, την εξουσία να επιτρέπει ή να απαγορεύει την εγγραφή και την αναπαραγωγή του έργου με κάθε μέσο, τη θέση σε κυκλοφορία του πρωτοτύπου ή αντιτύπων, την παρουσίαση του έργου στο κοινό, τη δημόσια εκτέλεση, την αναμετάδοση του έργου στο κοινό με ηλεκτρομαγνητικά κύματα ή άλλους υλικούς αγωγούς κ.λπ. Εξάλλου, το ηθικό δικαίωμα, το οποίο κατά το άρθρο 4 § 3 του πιο πάνω νόμου, είναι ανεξάρτητο από το περιουσιακό και παραμένει στο δημιουργό, ακόμα και μετά τη μεταβίβαση του περιουσιακού δικαιώματος, παρέχει στο δημιουργό, ιδίως τις εξουσίες: α) της απόφασης για τον τόπο, τον χρόνο και τον τρόπο κατά τους οποίους το έργο θα γίνει προσιτό στο κοινό, β) της αναγνώρισης της πατρότητας του πάνω στο έργο και ειδικότερα την εξουσία του να απαιτεί τη μνεία του ονόματος του στα αντίτυπα του έργου, ή αντίθετα να κρατάει την ανωνυμία του ή να χρησιμοποιεί ψευδώνυμο, γ) της απαγόρευσης κάθε παραμόρφωσης, περικοπής ή άλλης τροποποίησης του έργου του, δ) της προσπέλασης στο έργο του κ.λπ. Το δικαίωμα στην πνευματική ιδιοκτησία μπορεί, κατά το περιουσιακό του περιεχόμενο (άρθρο 3), να αποτελεί αντικείμενο οικονομικής εκμετάλλευσης, δηλαδή μεταβίβασης (εκπαιθητική δικαιοπραξία) ή εκμετάλλευσης του με τη μορφή της άδειας ή της σύμβασης εκμετάλλευσης (υποσχετικές δικαιοπραξίες). Αντίθετα το ηθικό δικαίωμα είναι αμεταβίβαστο. Σύμφωνα με τα παραπάνω, το ηθικό δικαίωμα, αφενός μεν προστατεύεται ως εκδήλωση της προσωπικότητας του δημιουργού (άρθ. 57, 59 ΑΚ), αφετέρου δε παρέχει μεταξύ άλλων, τις εξουσίες αναγνώρισης και περιφρούρησης του έργου. Η τελευταία, ήτοι η εξουσία διατηρήσεως της ακεραιότητας του έργου, εκδηλώνεται ως δυνατότητα αποτροπής κάθε αλλοιώσεως που απαγορεύει κάθε μεταβολή του έργου ακόμη και σ' εκείνον που απέκτησε με σύμβαση την πνευματική ιδιοκτησία, εκτός αν ρητώς ο δημιουργός έχει επιτρέψει την εκμετάλλευση όλων στην αλλοιωμένη μορφή του. Με τη διάταξη του άρθρου 65 § 2 εδ. α' ν. 2121/1993, που ορίζει ότι όποιος υπαιτίως προσέβαλε την πνευματική ιδιοκτησία ή τα συγγενικά δικαιώματα άλλου υποχρεούται σε αποζημίωση και ικανοποίηση της ηθικής βλάβης, ενσωματώνονται βασικά στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας η ρύθμιση του άρθρου 914 ΑΚ καθώς και οι αντίστοιχες ρυθμίσεις των άρθρων 57 εδ. γ', 59, 60 εδ. β' και 932 ΑΚ, το πραγματικό δε του κανόνα δικαίου που περιέχει η εν λόγω διάταξη, για ό,τι αφορά την ηθική βλάβη (αλλά και την αποζημίωση), προϋποθέτει υπαιτιότητα και προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας (ή του συγγενικού δικαιώματος), παράνομη δηλαδή συμπεριφορά (ΑΠ 1030 / 2010 ΔΙΜΕΕ 2010. 376). Το παράνομο της προσβολής τεκμαίρεται ως εκ της φύσεως του δικαιώματος, που είναι απόλυτο, και ο εναγόμενος είναι εκείνος που κατ' ένσταση πρέπει να προβάλλει την άρση του παρανόμου με την ύπαρξη νόμιμης άδειας εκμετάλλευσης ή συναίνεσης του δημιουργού (ΕφΑΘ 6234/2007 ΕλλΔνη 49. 589). Η απαιτούμενη υπαιτιότητα ορίζεται από τη διάταξη του άρθρου 330 ΑΚ, είτε ως δόλος, είτε ως αμέλεια. Τέλος, η αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης που αφορά στην προσωπικότητα του δημιουργού, ενυπάρχει σε κάθε περίπτωση προσβολής του ηθικού δικαιώματος, ενώ σε περίπτωση προσβολής του περιουσιακού δικαιώματος, συναπτόμενη πάλι με τις περί προσβολής της προσωπικότητας διατάξεις, είναι

ενδεχόμενο να ενυπάρχει ως παρεπόμενη συνέπεια (Γ Κουμάντος, Πνευματικής Ιδιοκτησία, έκδ. 8η, σ. 442).

Με την από 2.3.2010 αγωγή ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, ο ενάγων και ήδη εκκαλών ιστορεί ότι το έτος 1996 με δαπάνες της εναγόμενης εταιρείας, η οποία είναι παραγωγός υλικών φορέων ήχου, ηχογραφήθηκε ένας δίσκος με τον τίτλο «.....» που περιλάμβανε πρωτότυπες μουσικές συνθέσεις του ίδιου και στον οποίο ο ίδιος συμμετείχε και ως μουσικός οργανοπαίχτης και ότι η εναγόμενη, χωρίς την άδεια του, παραχώρησε τα σχετικά δικαιώματα επί δυο μουσικών συνθέσεων και ειδικότερα το δικαίωμα ενσωμάτωσης αυτών σε φορέα εικόνας, στην εταιρεία «.....», η οποία με τη σειρά της τα παραχώρησε στην εταιρεία «Un.St.», η οποία συμπεριέλαβε τμήμα των έργων του, κατά τα εκτιθέμενα ειδικότερα στην αγωγή, στη μουσική επένδυση της προβληθείσας κατά το έτος 2008 κινηματογραφικής ταινίας με τον τίτλο, παραγωγής της. Επικαλούμενος δε προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επί του έργου του, τόσο κατά το περιουσιακό, όσο και κατά το ηθικό περιεχόμενο τούτου, αλλά και προσβολή του συγγενικού του δικαιώματος ως εκτελεστή μουσικών οργάνων, εξαιτίας της υπαίτιας και παράνομης συμπεριφοράς της εναγόμενης, ζήτησε ως χρηματική ικανοποίηση, λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη, να του επιδικαστεί το ποσό των 50.000 ευρώ νομιμοτόκως. Επί της αγωγής εκδόθηκε η εκκαλουμένη απόφαση, η οποία δέχτηκε εν μέρει αυτή και ως κατ' ουσία βάσιμη. Κατ' αυτής παραπονεύεται ο εκκαλών, με το μοναδικό λόγο της έφεσης του, για κακή εκτίμηση των αποδείξεων και ζητεί την εξαφάνιση της, προκειμένου να γίνει δεκτή στο σύνολο της η αγωγή του.

Από τις καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν ενόρκως ενώπιον του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου και περιέχονται στα υπ' αριθ. 4185/2010 πρακτικά συνεδριάσεως και όλα ανεξαιρέτως τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν νομίμως οι διάδικοι χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα ξενόγλωσσα έγγραφα των οποίων δεν υποβάλλεται επίσημη μετάφραση στην ελληνική (άρθ. 454 ΚΠολΔ) αποδεικνύονται τα ακόλουθα ουσιώδη περιστατικά: Ο ενάγων ασχολείται με την λαϊκή και παραδοσιακή μουσική και είναι μουσικοσυνθέτης και καλλιτέχνης, εκτελεστής μουσικών οργάνων και δη των έγχορδων οργάνων μπουζούκι, ούτι και τζουρά. Το έτος 1996, με δαπάνες της εναγόμενης εταιρείας, η οποία είναι παραγωγός υλικών φορέων ήχου και αναλαμβάνει την οικονομική ευθύνη πραγματοποίησης εγγραφής, αναπαραγωγής και οικονομικής εκμετάλλευσης μουσικών έργων υπό μορφή δίσκων βινυλίου, κασετών και compact disc, ηχογραφήθηκε ένας φορέας ήχου με το γενικό τίτλο «.....» που περιλάμβανε οκτώ (8) μουσικά έργα του ενάγοντος, τόσο πρωτότυπα, όσο και διασκευές παραδοσιακών τραγουδιών, στα οποία ο ίδιος συμμετείχε και ως μουσικός οργανοπαίχτης των πιο πάνω εγχόρδων. Με την από 23.2.1996 έγγραφη σύμβαση που συνήφθη μεταξύ των διαδίκων, ο ενάγων συνήνεσε στην εκτύπωση και κυκλοφορία εκ μέρους της εναγόμενης κάθε μορφής φορέα ήχου που θα περιλάμβανε τα αναφερόμενα λεπτομερώς στη σύμβαση οκτώ (8) τραγούδια καθώς επίσης και στην οιασδήποτε μορφής εκμετάλλευση αυτών των φορέων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, οποτεδήποτε η τελευταία το κρίνει σκόπιμο, έναντι της συμφωνηθείσης αμοιβής. Κατά το σαφές και αναμφίβολο περιεχόμενο της συμβάσεως, για την οποία δεν αντιλέγει ειδικότερα η εναγόμενη, ο ενάγων παραχώρησε σ' αυτήν την εξουσία να εκτυπώνει, αναπαράγει και κυκλοφορεί στην αγορά φορείς ήχου που θα περιέχουν τα εν λόγω τραγούδια. Μεταξύ των μουσικών αυτών έργων είναι και εκείνα με τους τίτλους «.....» και «.....» που αποτελούν διασκευές παραδοσιακών τραγουδιών. Δημιουργός των πιο πάνω μουσικών έργων είναι ο ενάγων ο οποίος έχει τα πνευματικά δικαιώματα επ' αυτών, αλλά και συγγενικά δικαιώματα ως εκτελεστής μουσικός. Το έτος 2004 η εναγόμενη μεταβίβασε στην αλλοδαπή εκδοτική εταιρία με την επωνυμία «.....» όλα τα πνευματικά

δικαιώματα επί συνόλου δέκα (10) μουσικών κομματιών, μεταξύ των οποίων και τα προαναφερθέντα δύο μουσικά έργα. Ειδικότερα, εκτός των άλλων εξουσιών, μεταβίβασε και την εξουσία συγχρονισμού με εικόνα, ήτοι το δικαίωμα ενσωμάτωσης αυτών σε εικόνα, δικαίωμα που η ίδια δεν είχε, έναντι τιμήματος 4.600 ευρώ συνολικά εκδοθέντος του υπ` αριθ. 21/6.7.2004 τιμολογίου. Η πιο πάνω αλλοδαπή εταιρία ακολούθως, μεταβίβασε τις εν λόγω μουσικές συνθέσεις του ενάγοντος στην επίσης αλλοδαπή εταιρία με την επωνυμία «.....», η οποία, ως παραγωγός της κινηματογραφικής ταινίας «.....», περιέλαβε σ` αυτήν, ως μουσική επένδυση (soundtrack) περικοπές των επίδικων μουσικών έργων και συγκεκριμένα 21" του έργου με τον τίτλο το «.....», παραποιώντας τον τίτλο ως «.....» από τη συνολική διάρκεια 1 λεπτού και 22" και 1 λεπτό και 30" από το έργο «.....» με τον παραποιημένο τίτλο «.....» από τη συνολική διάρκεια 1 λεπτού και 59", όπως οι τίτλοι αυτοί αναγράφονται στο τέλος της ταινίας με λατινικούς χαρακτήρες. Η ενέργεια αυτή της παραγωγού εταιρίας και η χρήση των πιο πάνω μουσικών συνθέσεων συνιστούν προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του ενάγοντος και δη τόσο κατά το περιουσιακό περιεχόμενο τούτου και ειδικότερα ως προς την εξουσία εγγραφής και αναπαραγωγής των έργων με μορφή συγχρονισμού με εικόνα, το οποίο είχε αποκτήσει πρωτογενώς και εξακολουθούσε να κατέχει ο ενάγων, καθώς και ως προς την εξουσία παρουσίασης του έργου στο κοινό με άλλα μέσα πλην των φορέων ήχου, όσο και κατά το ηθικό περιεχόμενο του και ειδικότερα ως προς την εξουσία να απαγορεύει κάθε αλλοίωση και μεταβολή του έργου του και να αποφασίζει αποκλειστικά για τον τόπο, το χρόνο και τον τρόπο κατά τους οποίους το έργο θα παρουσιασθεί στο κοινό. Επιπλέον, η ενέργεια αυτή συνιστά προσβολή και του συγγενικού δικαιώματος του ενάγοντος, ως μουσικού-εκτελεστή και δη ως προς την εξουσία να απαγορεύει χωρίς την άδεια του την εγγραφή εκτέλεσης της μουσικής του σε υλικό φορέα εικόνας συγχρονισμένης με ήχο και την αναπαραγωγή της εκτέλεσης του σε τέτοιο φορέα (άρθρο 46 ν. 2121/1993). Στην προσβολή αυτή συνετέλεσε αιτιωδώς η παράνομη συμπεριφορά της εναγόμενης εταιρίας, η οποία από υπαιτιότητα των νομίμων εκπροσώπων της, μολονότι γνώριζε ότι δεν της είχε μεταβιβασθεί από τον ενάγοντα η εκμετάλλευση των έργων του με τον τρόπο της ενσωμάτωσης αυτών σε εικόνα, της αναπαραγωγής τους μέσω αυτού του τρόπου και της παρουσίασης στο κοινό, ώστε να έχει νόμιμο δικαίωμα περαιτέρω μεταβίβασης, εντούτοις αυτή μεταβίβασε την εξουσία αυτή, αποδεχόμενη κατ` αυτόν τον τρόπο, την επέλευση βλάβης του ενάγοντος, η οποία πράγματι επήλθε και την οποία μπορούσε να προβλέψει. Η εναγόμενη, αρνούμενη αιτιολογημένα την αγωγή, ισχυρίζεται ότι δεν υπέχει η ίδια ευθύνη για την γενόμενη προσβολή των πνευματικών δικαιωμάτων του ενάγοντος, αλλά η αντισυμβαλλόμενη της εταιρία «.....», διότι η ίδια παραχώρησε στην τελευταία μόνο το δικαίωμα κυκλοφορίας των μουσικών έργων, το οποίο κατείχε νομίμως λόγω μεταβίβασης από τον ενάγοντα. Ο ισχυρισμός αυτός πρέπει να απορριφθεί ως κατ` ουσία αβάσιμος, γιατί από το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων και ιδίως από τη σαφή κατάθεση του μάρτυρα Δημ.Π., αποδεικνύεται ότι η εναγόμενη ήταν αυτή που μεταβίβασε στην εταιρία «.....», το πιο πάνω δικαίωμα εκμετάλλευσης, το οποίο δεν είχε (βλ. σ. 36 πρακτικών συνεδριάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου). Απορριπτέος είναι επίσης και ο άλλος ισχυρισμός της εναγόμενης ότι δηλαδή στην επίδικη μεταβίβαση προέβη μετά από νόμιμη άδεια που είχε παραχωρηθεί σ` αυτήν, δυνάμει της από 31.5.1996 προσκομιζόμενης σύμβασης, εκ μέρους του ανεξάρτητου μουσικού παραγωγού, με τη συναίνεση του ενάγοντος. Και τούτο, γιατί από την προσκομιζόμενη έγγραφη σύμβαση, σε συνδυασμό με τις μαρτυρικές καταθέσεις, αποδεικνύεται ότι η σύμβαση αυτή δεν αφορά τις επίδικες μουσικές συνθέσεις που παρήγαγε και εκτέλεσε ως μουσικός ο ενάγων. Τέλος, απορριπτέος είναι και ο προβαλλόμενος από την εναγόμενη ισχυρισμός περί αοριστίας της αγωγής, αφού με το περιεχόμενο που προεκτέθηκε, η αγωγή περιέχει όλα τα στοιχεία που πληρούν το πραγματικό των διατάξεων των άρθρων 65 § 2 ν. 2121/1993 και 914, 57 εδ. γ`, 59, 60 εδ. β`, και 932 ΑΚ που αναφέρθηκαν στη νομική σκέψη της παρούσης και

συγκεκριμένα αναφέρει: α) την υπαιτιότητα της εναγόμενης, β) την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, τόσο κατά το περιουσιακό όσο και το ηθικό περιεχόμενο τούτου, καθώς και του συγγενικού του δικαιώματος, ως εκτελεστή μουσικού κατά τις αναφερόμενες ειδικότερα στην αγωγή επιμέρους εξουσίες και γ) την επέλευση ηθικής βλάβης, από την προσβολή των καλλιτεχνικών και πνευματικών δικαιωμάτων του και την πρόκληση ψυχικού άλγους και στεναχώριας. Περαιτέρω εξειδίκευση των στοιχείων της υπαιτιότητας ή εξειδίκευση των επιμέρους ποσών ηθικής βλάβης για την προσβολή των μερικότερων δικαιωμάτων του επί του έργου που δεν ήταν αναγκαία (ΑΠ 183/2009 ΝοΒ 57.1177, ΑΠ 1013/2005 ΝοΒ 54.64). Με βάση λοιπόν τις πιο πάνω παραδοχές προσβολής των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας του ενάγοντος και ιδίως προσβολής του ηθικού δικαιώματος του επί των έργων του (βλ. Γ. Κουμάντος, Πνευμ. Ιδιοκτ., έκδ. 8η σ. 442), ο ενάγων υπέστη ηθική βλάβη. Προς προσδιορισμό του ύψους της ηθικής βλάβης, το δικαστήριο λαμβάνοντας υπόψη το βαθμό υπαιτιότητας της εναγόμενης, το γεγονός ότι οι επίμαχες μουσικές συνθέσεις υπέστησαν αλλοιώσεις και περικοπές χωρίς άδεια του δημιουργού, το γεγονός ότι η κινηματογραφική ταινία, στην οποία εν αγνοία του ενάγοντος ενσωματώθηκαν τα έργα του, σημείωσε μεγάλη καλλιτεχνική αλλά και εμπορική επιτυχία και πραγματοποιεί πολυάριθμες πωλήσεις σε όλο τον κόσμο, μέσω ψηφιακών πολυμορφικών δίσκων (DVD), την οικονομική κατάσταση τόσο της εναγομένης εταιρίας όσο και του ενάγοντος, καθώς και την κοινωνική θέση τούτων και ιδίως του τελευταίου και τις ιδιαίτερες συνθήκες της προκειμένης περιπτώσεως, αλλά και τα διδάγματα της κοινής πείρας, κρίνει ότι το εύλογο και δίκαιο ποσό που πρέπει να επιδικασθεί στον ενάγοντα, προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης, ανέρχεται στο ποσό των 8.000 ευρώ. Κατόπιν τούτου, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο που επιδίκασε στον ενάγοντα μικρότερο ποσό έσφαλε και επομένως πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση ως και κατ' ουσία βάσιμη, να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη να κρατηθεί η υπόθεση προς εκδίκαση από το δικαστήριο τούτο, και στη συνέχεια να γίνει εν μέρει δεκτή η αγωγή και να επιδικασθεί στον ενάγοντα το πιο πάνω ποσό, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής.